

האם הגוף יתעדן פעם? שאלת השאלות של מתן תורה מבוסס על לקו"ש ד/1024, כג/27

בצהרי יום הכיפורים, שב הרב הביתה למנוחה קצרה. לפתע ראה אדם משתלשל מאחד מחלונות הבית. הרב פרץ בצעקות "גנב, גנב" ויז"ה נתפס כששני כיסיו מלאים בתכשיטי הרבנית.

"יז"ה", אמר הרב מאוכזב, "יום כיפור היום".

"רבי", ענה יז"ה, "יום כיפור בראש, אבל שמחת תורה בכיסים..."

השבוע נתכנס לחגוג את החג שהוא כנראה החשוב ביותר בלוח השנה היהודי: "זמן מתן תורתנו", היום שרוממנו מעל העמים והפך אותנו לעמו הנצחי של הקב"ה. אבל יש משהו מטריד ומציק באירוע החשוב: הקב"ה נתן את התורה, אבל כמה באמת קיבלו אותה? עד כמה האישיות חוותה שינוי מהותי בעקבות דרישות ה'?

אנחנו עובדים את ה' באמצעות הסנטימטר העליון בראש, אבל עם יד על הלב, מה קורה מהעניינים ומטה? כולנו יצורים חומריים, בשריים ואנוכיים. אנחנו מדברים על קדושה, אבל מה שבאמת מציק לנו זה נוחות, פרנסה ואיכות חיים. התפילה והלימוד חשובים, אבל הם לא מסוגלים להתחרות בצורך לאכול, לישון ולהנות. כולנו חיים בתוך פיצול אישיות בין הידע ובין הבשר.

פעם הכתה בי השאלה הזו בעוצמה: לפני כמה שנים הוזמנתי להרצות בנופש יוקרתי באירופה. זאת הייתה חבילת אירוח מהטובות בציבור הדתי ומה שבעיקר עשו שם זה לאכול, ואני הרציתי על עניינים נעלים. בבוקרו האחרון של הנופש עמדתי בחדר האוכל ואספתי לצלחת ירקות וביצה. פתאום ניגש מישהו אל השפית שעבדה שם ואמר: "אם יש סיבה שאני שמח שהנופש נגמר – זו את". היא שפית קינוחים והוזמנה במיוחד מהארץ לשבוע ימים כדי להגיש פטיפורים ופרלינים מושקעים אחרי הארוחה. הוא אמר לה: "בגללך אני מעלה כל יום קילו במשקל ואני די שמח שזה ייגמר היום..."

הקשבתי וחשבתי על מי עובדים: מנהלים דיונים על ספירות נעלות, אבל מה שמעניין זה קינוחים... והאמת היא שכולנו דתיים עד הקינוח... לכל אדם יש את הפינוק שתופס לו את הראש ועליו לא יתפשר לעולם. אז מה בעצם הועיל מתן תורה? האם לא מחליקים גלגלים על ריק?

אנו נראה היום כי זאת בדיוק מהפכת ההתגלות על ההר. היעד הסופי של האירוע שכמותו לא היה, הוא לחצות את הכביש ולהביא את הקב"ה אל המציאות עצמה, אל המקומות שלא נותנים לו להיכנס. ההתגלות בהר סיני לא נועדה עבור הנשמה, אלא לשבור את המחיצות בין העליונים והתחתונים ולרתום את כלל הכוחות והחוויית לקדושה.

אנו נבנה את הרעיון באמצעות שלוש קושיות לחג השבועות: 1. מה הייתה בעצם המטרה בכל ההתגלות על ההר בעוד שכל התכנים היו מוכרים כבר קודם? 2. מה משמעות המדרש שלא חזר הד (echo) אחרי הקול האלוקי במתן תורה? 3. כיצד אפשר להבין את העובדה שהדרך לחגוג את מתן תורה היא באמצעות אוכל ואוכל?

ב. לפני 3332 שנה, בשנת 2448 לבריאת העולם (ב'תמח) עמדה המציאות מלכת. השמים נפתחו וקולו של האלוקים נישא בחלל. זאת ההתגלות היחידה בהיסטוריה שנשמעה באוזני כולנו. הקב"ה לא דיבר עם משה ברקיע או בתוך מערה חשוכה, אלא השמיע את קולו בחלל העולם.

וכאן עולה השאלה הראשונה: מי צריך את זה? הרי מעמד מתן תורה היה לכאורה מיותר, משום שהכול היה ידוע מראש ולא היה כל חדש בתכנים שאמר הקב"ה? נעבור על עשרת הדברות ונראה שאבותינו ידעו וקיימו הכול כבר קודם?

ראשית, התורה מעידה שאברהם אבינו קיים את כל פרטי ודקדוקי התורה ואפילו גזירות דרבנן שנגזרו אלפי שנים מאוחר יותר.

1. **בראשית כו,ה: עקב אשר שמע אברהם בקלי וישמר משמרתו, מצותו, חקותו, ותורתו.**

באיזה "משמרתו, מצוותו, חוקותו ותורתו" מדובר? והרי אברהם הצטווה בסך הכול במצווה אחת: למול את עצמו ובניו? מוכח מכאן שאברהם קיים בהתנדבות הרבה יותר ממה שצווה באופן מפורש ואפילו גזירות הרחקה מדרבנן שנתקנו מאות שנים אחרי מתן תורה:

רש"י: 'משמרתו' – גזירות [שתיקנו חכמים] להרחקה על אזהרות שבתורה, כגון שניות לעריות [איסור נישואים עם סבתא, דודה וכלת בנו או בתו] ושבות לשבת [כמו מוקצה]. 'מצוותו' – מצוות [הגיוניות] שאילו לא נכתבו ראויים להצטוות מעצמן, כגון גזל ושפיכות דמים. 'חוקתו' – דברים שיצר הרע ואומות העולם משיבים עליהן כמו אכילת חזיר ולבישת שעטנז, שאין טעם בדבר אלא המלך גזר חוקו על עבדיו. 'תורות' – להביא תורה שבעל פה, הלכה למשה מסיני.

התורה רומזת זאת גם בתוך סיפור חייו: כאשר אירח אברהם את המלאכים, הוא קיבל אותם ברוחב לב והגיש "חמאה וחלב ובן הבקר והוא עומד עליהם תחת העץ". למה הגיש בסדר הזה ולא הפוך? קודם בשר ואחר כך חלב? ומדוע "עמד עליהם"? מי יכול לאכול כשהמארח עומד לו על הראש?

כותב הבן איש חי כי אברהם הקפיד להגיש חלב תחילה, כי (לאחר הפסקה קצרה) אפשר להמשיך באכילת בשר. משא"כ אם היה מגיש קודם בשר, היו צריכים להתענות זמן רב עד הארוחה החלבית. ומאותה סיבה עמד עליהם תחת העץ, כדי לוודא שלא יערבו בין הבשר והחלב.

בראשית יח,ח: וייקח חמאה וחלב ובן הבקר אשר עשה ... והוא עומד עליהם – בן איש חי דרושים: הרי הבשר הוא מאכל חשוב בהרבה ומדוע הקדים הכתוב את החמאה? אלא אם יאכלו בשר תחילה, ימתינו זמן רב עד החלב ולכן הקדים להגיש את החמאה והחלב וירחצו ויקנחו ידיהם ויאכלו הבשר. והכתוב מוסיף 'והוא עומד עליהם', שכן אברהם היה שומר עליהם שלא יערבבו בין החלב והבשר.

וכך חינכו האבות את בניהם ואפילו את הבן הרשע שלא המשיך באותה הדרך:

בראשית כז: ויקרא את עשו בנו הגדל ... ועתה שא נא כליך תליך וקשתך וצא השדה וצודה לי ציד – רש"י: 'שא נא' לשון השחזה ... חדד סכינך ושחוט יפה שלא תאכילני נבלה. 'וצודה לי' ולא מן הגזל.

וכך אומרים חז"ל לגבי לימוד התורה כי לא פסקה ישיבה מאבותינו, וכשיעקב ירד למצרים ביקש לייסד בארץ גושן ישיבה ללימוד תורה.

יתירה מכך: נעבור על עשרת הדברות ונראה שרובן היו מוכרות היטב כבר קודם: את שתי הדברות הראשונות העוסקות באיסור עבודה זרה הם הכירו מאות שנים קודם, שהרי אברהם כבר בעט באילי אביו. את הדיבר הרביעי אודות השבת, שמעו כבר במרה לפני מתן תורה. לא היה חידוש בדיבר החמישי על כיבוד הורים, שהרי יעקב אבינו נענש כבר שלא כיבד הוריו. יוסף הצדיק נזהר מאשת פוטיפר ומוכח שהכיר את איסור "לא תנאף". וכאמור, יצחק הזהיר את עשו שלא ייקח מהגזל ולכן הכירו בוודאי את איסור "לא תגנוב".

אז לשם מה נפתחו השמים בחג השבועות? האם קול האלוקים נישא בעולם כדי לחזור את מה שכולם ידעו וכבר קיימו? האם הזמנו לשיעור בו חזרו על דברים שנאמרו בשיעור הקודם?!

התמיהה השנייה: פרשת ואתחנן מתארת פלא מדהים שהתרחש בסיני:

דברים ה,יח: את הדברים האלה דבר ה' אל כל קהלכם בהר מתוך האש הענן והערפל קול גדול ולא יסף – שמות רבה ספכ"ח: רבי יוחנן אמר קול אחד נחלק לשבעה קולות והם נחלקים לשבעים לשון. רבי שמעון בן לקיש אמר קול גדול ממנו התנבאו כל הנביאים. רבנן אומרים: שלא הייתה לו בת קול.

לפי שתי הדעות הראשונות במדרש, "קול גדול ולא יסף" פירושו קול שלא נגמר. הקול האלוקי שכפל עצמו לשבעים לשון או שכלל את דברי הנביאים בכל הדורות. לפי הדעה השלישית, הפירוש הפוך: קול יחידי שלא התווסף עליו כלום, משום שלא חזר הד אחריו הקול האלוקי שהתגלגל במדבר.

וכמובן הדעה האחרונה תמוהה ביותר: מה הגדלות בכך שלא חזר הד אחרי הקול האלוקי? איזו מהפכה דרמטית מונחת כאן?

והשאלה האחרונה והמעניינת: בסוף השבוע נתכנס בהתרגשות לחגוג את החג הנעלה מכולם, החג שכותב עליו האדמו"ר הקודם מליובאוויטש כי הוא "יום הדין של לימוד התורה". "חג השבועות הוא עת רצון למעלה וה' יתברך מטריד את המקטרג כדוגמת הטרדתו בשעת התקיעות בראש השנה ויום הקדוש דצום כיפורים. והוא זמן המוכשר לעשות הכול לטובת לימוד התורה והעבודה ביראת שמים וכן להתעסק בתשובה בנוגע לתורה - באין מפריע משטן המקטרג".

וכאן עולה שאלה עצומה: אפשר היה לצפות כי יום קדוש כזה ייחגג כמו יום הכיפורים, בעשרים וארבע שעות של לימוד בבית המדרש. ואולם האמת היא הפוכה: הדרך ההלכתית לחגוג את חג השבועות (מעבר למנהג לימוד התורה בלילה) הוא **אוכל ושוב אוכל**.

אף שמצווה להתענג בבשר ויין בכל חג, בשום חג, חיוב האכילה אינו גדול כמו בחג השבועות. מעבר לאכילה הייחודית של מאכלי החלב שעליה נדבר לקמן, גם חיוב השמחה בבשר ויין הוא גדול יותר בחג השבועות מאשר ביתר החגים. כך מביאה הגמרא:

פסחים סח: רבי אליעזר אומר: אין לו לאדם ביום טוב אלא או אוכל ושותה או יושב ושונה. רבי יהושע אומר: חלקהו חציו לאכילה ושתיה וחציו לבית המדרש. אמר רבי יוחנן: ושניהם מקרא אחד דרשו, כתוב אחד אומר: עצרת לה' אלהיך וכתוב אחד אומר: עצרת תהיה לכם. רבי אליעזר סבר: או כולו לה' או כולו לכם ורבי יהושע סבר: חלקהו חציו לה' וחציו לכם.

החכמים התמודדו עם סתירה בין שני פסוקים. מצד אחד נאמר: "עצרת לה' אלוקיך", היינו שהעצרת נחגגת בצורה רוחנית של לימוד התורה ואילו פסוק אחר אומר: "עצרת תהיה לכם", היינו שהעצרת צריכה להיחגג בצורה גשמית המשמחת את הגוף. רבי יהושע בוחר בפתרון פשוט: גם זה נכון וגם זה נכון וצריך לשלב בחג את שניהם. ואילו רבי אליעזר אומר כי מדובר **בשתי רמות של אנשים**: האנשים הפשוטים יחגגו עם אוכל, ואילו האנשים המסוגלים לכך יחגגו רק עם לימוד התורה.

הגמרא מוסיפה (ביצה טו) שרבי אליעזר לא דרש זאת רק מעצמו אלא תבע כך מתלמידיו. פעם ישב רבי אליעזר בבית המדרש בחג ולא נתן לתלמידיו ללכת הביתה. אלו שנשברו ועזבו את השיעור לטובת סעודת החג חטפו על הראש. "רבי אליעזר היה דורש כל היום כולו בהלכות יום טוב. יצאה כת ראשונה [לסעוד בביתה], אמר [בזלזול]: הללו הכינו חביות גדולות של יין [ואינם מסוגלים לשלוט בתאוותם]. יצאה כת שנייה אמר: הללו בעלי חביות בינוניות ו[לכן] המתינו עד עכשיו אבל גם הם אינם מתאפקים] ... יצאה כת חמישית אמר: הללו בעלי כוסות [קטנים ולכן התאפקו עד עכשיו]. התחילה כת ששית לצאת אמר: יהיו מקוללים. והרי שמחת יום טוב מצווה? רבי אליעזר לשיטתו שאמר: שמחת יום טוב רשות".

כמובן, אי אפשר להפריד את הסיפור מאישיותו האדירה של רבי אליעזר בן הורקנוס, "רבי אליעזר הגדול", עליו ידוע הסיפור (הקדמה לפרקי דרבי אליעזר) כיצד עזב את בית אביו העשיר בגיל 22 והלך ללמוד תורה ביבנה. הוא למד בשקדנות כזו עד שריח רעב נדף מפיו ורבן יוחנן בן זכאי אמר: כשם שנדף ריח רע מפייך, כך יתפשט ריח התורה שלך בכל העולם (ראו תוספת בהערה¹).

וכאן מגיע הפלא העצום: הגמרא בפסחים ממשיכה שכל זה בכל החגים בשנה **חוץ מחג השבועות**. אפילו רבי אליעזר הגדול, רב המתמידים והשקדנים, מודה בחג מתן תורתנו שהיום סוגרים את הספרים והולכים הביתה לאכול סעודה טובה.

פסחים שם: אמר רבי אלעזר: הכול מודים בעצרת דבעינן נמי לכם!. מאי טעמא? יום שניתנה בו תורה הוא. רש"י: להראות שנח ומקובל יום זה לישראל שניתנה בו תורה.

וכל אחד המום: האם זו הדרך להראות ש"נח ומקובל יום שניתנה בו תורה"?

¹ ידוע גם ביאור הגר"א לדברי רבי אליעזר בסוגיית תנורו של עכנאי: "עץ החרוב יוכיח", כי רבי אליעזר שקד כל ימיו בבית המדרש ואכל רק חרובים ולכן עץ החרוב התגייס להוכיח שהוא עולה על כל החכמים והלכה כמותו.

חיוב האכילה בחג השבועות מוביל אגב אל הלכה נוספת: **שו"ע רבנו הזקן (ומקורו בבית יוסף סימן רפח בשם הרשב"א):** אסור להתענות תענית חלום בחג השבועות, לפי שהוא יום שנתנה בו התורה וצריך לאכול ולשמוח בו להראות שנוח ומקובל לישראל יום שנתנה בו התורה. לפיכך אינו דומה לשאר יו"ט ושבתות שמותר להתענות בהם תענית חלום.

בעוד שבכל השבתות והחגים, מותר להתענות תענית חלום ולא לטעום כלום במשך השבת והחג, משום שהתענית מרגיעה את האדם ומהווה עונג בשבילו, בחג השבועות אסור להתענות ולבטל את החוויה הגופנית של החג. וכל אחד שואל הרי איפכא מסתברא? החגים האחרים מצינים הצלה **גופנית** ממוות לחיים ובכל זאת אפשר לחוות אותם בלי אוכל, ואילו חג השבועות מציין את התורה **הקדושה** שירדה מהשמים וכיצד הדברים קשורים בכלל עם אוכל?

ליקוטי שיחות כג/27: הדבר הוא תמוה: מועדי פסח וסוכות הם לזכר חסדים **גשמיים**, החירות משעבוד מצרים ונס ענני הכבוד שהגנו עליהם מפני השמש ובכל זאת ניתן לחגוג אותם גם באמצעות תענית, ואילו חג השבועות, המציין כולו חסד **רוחני** של מתן תורה, קשור דווקא עם אכילה ושתייה.

כל הקושיות הללו מובילות להבנה אחת: היעד הסופי מאחורי "מתן תורה" הוא לחצות את הקווים ולהביא את הקב"ה למחוזות חדשים. ההתגלות האלוקית על ההר לא נועדה להעביר ידע, אלא להנכיח את הידע ולהפוך אותו למשנה חיים, כזה שרותם את המציאות עצמה לקדושה.

ג. לשלמות העניין נזכיר גם את מנהג אכילת החלבי בחג השבועות, וכמה מהטעמים שלו:

2. שיר השירים רבה א, יט: נמשלו דברי תורה למים, יין, שמן, דבש וחלב... לחלב: מה חלב נקי ואין בו פסולת או שמרים כמשקאות אחרים, כך דברי תורה נקיים בלא פסולת.

כל מאכל נושא גם מרכיבים שליליים, כמו היין שיש בו שמרים או הזית שקליפתו נזרקת. ואולם החלב מצטיין בכך שאין בו פסולת וכולו ראוי לאכילה. וכך שאר החוכמות והתורה: כל חכמה בעולם כוללת גם תופעות לוואי. אדם יכול להפוך לגאוותן, מרוכז בעצמו, אתיאיסט וכו', ואילו התורה היא טוב מוחלט. עוד לא נברא האדם שלמד תורה והפך להיות פחות רגיש, פחות מתחשב ופחות נחמד. הלימוד יוצר גלי השפעה על כלל הקיום ומשנה אפילו את שלום הבית, חינוך הילדים והפרנסה.

טעם נוסף מביאים בשמו של רבי חיים ויטאל (ולא הספקתי למצוא המקור): מובא בזוהר ובגרמא שישנם 365 מצוות לא תעשה כנגד 365 ימות החמה וכל איסור מכוון כנגד יום אחד בשנה. הלאו של בשר וחלב הוא ה-66 במנין המצוות לא תעשה, וגם חג השבועות הוא היום ה-66 מראש השנה לחדשים, ראש חודש ניסן. וכך סומכת התורה בפרשת כי תשא: "ראשית ביכורי אדמתך תביא בית ה' אלוקיך [בחג השבועות] לא תבשל גדי בחלב אמו". ונרמז שיום הביכורים מכוון כנגד 'לא תבשל גדי בחלב אמו'. ולכן ביום זה אוכלים חלב ובשר ומבדילים ביניהם לקיים המצווה.

אמנם הטעם החשוב מבחינה הלכתית הוא זה:

משנה ברורה תצד, יב: בעת שעמדו על הר סיני וקבלו התורה וירדו מן ההר לביתם, לא מצאו מה לאכול תיכף כי אם מאכלי חלב. כי הבשר צריך הכנה רבה לשחוט בסכין בדוק ולנקר חוטי החלב והדם ולהדיח ולמלוח ולבשל בכלים חדשים, כי הכלים שהיו להם מקודם שבישלו בהם באותו מעת לעת, נאסרו להם. על כן בחרו להם לפי שעה מאכלי חלב ואנו עושים זכר לזה.

כאשר בני ישראל שבו לאוהליהם מקבלת התורה על ההר, היו מוכרחים לאכול רק חלבי. משום שבמתן תורה הצטוו בכל דיני הכנת הבשר (שחיטה, ניקור, מליחה וכו') וכל הבשר שהכינו קודם בלא כל ההכנות האמורות הפך להיות טרף. הם גם לא היו יכולים לשחוט מיד בהמות חדשות, כיון שהסכינים וכלי הבשר היו טרפים, משום שאכלו בהם קודם מאכלי טריפה ולוקח זמן להכשיר את כל

הכלים. לכן הוכרחו לאכול מאכלי חלב שאין בהם דיני הכנה מיוחדים ואפשר לחלוב את הבהמה ולשתות וכן להכין תבשילים מחלב וחמאה. (ראו הרחבה בהערה² בטעם זה).

ואחרי כל זה, יהודי בעל חוש רוחני מרגיש הרגשה מזדהר ביחס לכל הדין: **איך הגיעה הפרה למתן תורה?** כיצד זו הדרך בה חוגגים את היום בו נפתחו השמים וראינו מראות אלוקים?!

ד. נפתח עם סיפור אמיתי שהתרחש לפני כמה שנים בארצות הברית: לקליניקה של דיאטנית אחת נכנסה אישה במשקל 180 קילו. משקל של שלוש נשים. הדיאטנית הביטה בה בעצב ואמרה בכנות: "לא בשבילך דיאטה. הרזיה בשבילך זה פרויקט לכל החיים". אבל אותה אישה התעקשה לחיות והכרזתה שהיא תנצח את עצמה, היא הולכת לרזות! הם התנו שברגע של משבר, כשהיא מרגישה בולמוס להתנפל על מגש סטייקים, היא לא מתקרבת לצלחת לפני שהיא מתקשרת אל הדיאטנית.

שנתיים עבודה והיא השילה 80 ק"ג. ערב חג השבועות הגיע ובקהילה שלהם נהגו בחג השבועות, להתכנס כל הקהילה לארוחת בוקר אחרי תפילת שחרית. אותה שנה, הגיע תורה של אותה גברת לארגן את השולחן החגיגי. היה עליה לאסוף את הפשטידות והפסטות מכל בתי הקהילה, להניח בתוך מקרר בית הכנסת ולהתחיל לעצב את השולחן לקראת מחר. היא נסעה במכונית ומאחוריה כל העוגות והמעדנים ופתאום תקף אותה בולמוס שלא היה כבר שנתיים. עוד רגע היא מסתערת על הקרמשיט ועושה ממנו 'גל של עצמות'. אבל יש לה סיכום עם הדיאטנית: כשהיא נתקפת בבולמוס היא מתקשרת אליה. היא הייתה הגונה ועמדה בסיכומים.

צלצלה ואמרה "אני נמצאת ברכב מלא עוגות ונתקפתי סחרחורת שאני לא רואה את הדרך. אנא תרשי לי עוגה אחת וזהו...". הדיאטנית צעקה עליה: "אין מצב, אם את מתחילה נגמר הסיפור! תלכי למכולת, תקני כמה ירקות ותסתמי את הפה". - "אוי נו, איזה סיכוי יש לעלה חסה מול עוגת דובדבנים עם קצפת...". היא סגרה את הטלפון ובאה להסתער על הבגאז' ואז עלה לה רעיון.

היא רצה למכולת, קנתה חבילת נקניק, בירכה 'שהכול' ודחפה לפה חצי פרוסה. וזהו. נגמר הסיפור.

מרב המלחמה הנצחית עם היצר, אנו לפעמים ממעיטים בערך עצמנו. האמת היא שאנו יוצרים מהפכות שאדם מבחוץ לא יכול להכיל אותן: אנו מלמדים את היצר עולם חדש של איפוק והתעלות.

זה בעצם מה שקרה במתן תורה. המדרש מתאר במלים הבאות את ההשפעה הישירה של האירוע:

3. שמות רבה כט, ט: אמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן: כשנתן הקדוש ברוך הוא את התורה, צפור לא צווח עוף לא פרח שור לא געה אופנים לא עפו שרפים לא אמרו קדוש קדוש, הים לא נזדעזע, הבריות לא דברו, אלא העולם שותק ומחריש ויצא הקול 'אנכי ה' אלוקיך'.

הקב"ה ירד אל העולם כדי לדבר עם האויב. ההתגלות העצומה על ההר לא נועדה עבור הנשמה, האנשים הטובים הכירו את הקב"ה גם קודם והתאמצו לעשות את רצונו. הקב"ה ירד אל העולם כדי

² הדברים צריכים עיון נוסף: ראשית, הוזכר לעיל שקיימו אבות כל התורה לפני שניתנה, ובפרט שיצחק ציווה את עשו על שחיטה, וכך מובא על יוסף שאמר לעבדו "וטבוח טבח והכן" והגמרא אומרת "פרע להם בית השחיטה" והראה לאחיו שהבהמה שחוטה? שנית, אם לא הקפידו על שחיטה, מסתמא לא הקפידו על הפרדה בין בשר וחלב וכל הכלים בבית היו טרפים מבשר וחלב ובאיזה כלים היו יכולים לבשל תבשילים חלביים? ואין לתרץ שאכלו רק מאכלי חלב גולמיים קרים, כמו חלב וחמאה בלא בישול, כי אז היינו צריכים לאכול בשבועות רק חלב וחמאה, וכיצד נוצר המנהג לבשל ולאפות עוגות ופשטידות? הרבי מליובאוויטש (לקוטי שיחות יח 365) מוסיף עומק בדברי המשנה ברורה הללו: הכוונה איננה שקודם מתן תורה אכלו בשר בלא שחיטה ומליחה. הסברא נותנת שכבר קודם מתן תורה החלו להתכונן להיות "ממלכת כוהנים וגוי קדוש" והקפידו על עיקרי התורה. הבעיה הייתה אחרת: יש דין שרק שחיטה של יהודי היא כשרה ("בר זביחה"), אמנם לפני מתן תורה הם לא היו בגדר יהודים ולכן אחרי מתן תורה הכלים שלהם נעשו טרפים למפרע. כך שזו לא הייתה בעיה של חוסר ידע אלא של חוסר מסוגלות. מנגד לא הייתה בעיה ביחס לחלב, כיון שהקפידו על הפרדה בין בשר וחלב והיו יכולים לאכול תבשילי חלב בלי פקפוק.

ליצור דיאלוג ישיר עם הרובד החומרי. הקול האלוקי דיבר עם הדומם, עם הצומח, עם החי ועם היקום כולו וכך יצר מצע ותשתית שמאפשר לקדש את המציאות ולרתום את כולה לקדושה.

ועד כמה שזה קשה ונמשך לאורך כל מלחמת החיים - זה אפשרי. ראשית, במובן השלילי, ממצווה למצווה מחנכים את היצר להימנע מתשוקות חזקות ומצליחים בכך. זה בדיוק הסיפור שסיפרנו לפני רגע: אותה אישה חינכה את היצר שבשר וחלב לא אוכלים - והוא התחנך. המדרש אומר את זה בצורה הרבה יותר חריפה:

שיר השירים ז, ג: 'בטנך ערמת חיטים סוגה בשושנים' - רש"י: 'בטנך ערמת חיטים' - שהכל צריכים לה, 'סוגה בשושנים' - גדורה בגדר שושנים ואין אחד פורץ להיכנס. חתן נכנס לחופה, לבו מתגעגע לחיבת חיתוניו, בא להיזקק לה אמרה 'טיפת דם ראיתי'. הופך פניו לצד אחר ולא נשכו נחש או עקרב.

ולא רק במובן השלילי, אלא בכל רגע מתרחשת התעלות גם במובן החיובי. אותו אדם שנהנה קודם מגלידה טובה, מתקדם כתוצאה ממעשה המצוות וההנאה משתכללת למושגים נעלים של תפילה ולימוד התורה. נכון, מלחמת היצר מתנהלת לאורך כל החיים, אבל האמת היא שאנו כל הזמן מתקדמים ומה שהיה נראה אתמול מופרך - הופך היום להיות מובן מאליו.

יתירה מכך: האפשרות לאחד את העולם עם הקדושה מתרחשת אפילו בחומר. לא רק ביצרים הרוחניים המניעים את האדם, אלא אפילו בחומר הדומם של הגוף והעצמים מסביב. אנשים פשוטים כמונו אינם נוכחים בשינוי שעובר עלינו, כמו שאיננו רואים קרני רנטגן או ויפיי, אנו נזכה לראות זאת רק בימות המשיח, אבל אנשים גדולים בעלי 'עיני רנטגן' יכולים להבחין בכך כבר היום.

הנביא מספר מעשה מופלא על אלישע (מלכים ב ד): הוא התארח אצל האישה השונמית וברך אותה בבן. הנס קרה ונולד להם בן לזקנותם. ויהי היום והילד יצא עם אביו לקצור את השדה ולפתע הרגיש כאב ראש חזק. החזירו אותו הביתה ובתוך כמה שעות הוא מת. האישה האומללה רצה לביתו של אלישע וצעקה לשם מה קיבלה בן אם חייו קצרים? אלישע קרא לגיחזי, נערו, נתן לו את המטה ואמר לו ללכת עם האישה הביתה ולהניח את המטה על ראש הילד. גיחזי הלך והילד לא התעורר. חז"ל מסבירים כי אלישע הזהיר אותו שלא לדבר עם איש בדרך, ואולם הוא פגש אנשים וצחק מהרעיונות של אדונו: איך מטה יכול להחיות מתים? ולכן לא עורר המטה את הילד. אלישע עצמו קם מהמיטה והלך והקים את הילד לתחייה.

ובאמת תמיהתו של גיחזי גדולה: איך מקל יכול להחיות אנשים? אלא מכאן שהמציאות נושאת בתוכה קדושה. עד כמה שהחומר נראה יבש ומת, הוא נושא בתוכו ניצוץ אלוקי ובכוחו של האדם המתפלל ועובד את ה' בכל ישותו להשרות מקדושתו על החומר. כך אומרים חז"ל כי לעתיד לבוא קורות ביתו של אדם מעידות על הלימוד ויראת השמים שלו, ועוד ועוד.

והאמת היא שביטוי חזק לכך יכולים למצוא גם אנשים הדיוטות כמונו: יהודים רבים חוו סיפורי מופת כתוצאה מכשרותם של המזוזות והתפלין. ואולם תסלחו על הביטוי, מהי המזוזת? בסך הכול פיסת עור שלפני זמן קצר צעדה ברפת וקראה "מו" ... אולם זה פלא יצירתו של האדם: בכוחו של הסופר המקדש עצמו וכותב מזוזת בטרה, להציף את ניצוץ הבורא בתוכו של הקלף.

כעת אפשר להבין היטב את השאלות בהן פתחנו: תמהנו מה הייתה המטרה באירוע מתן תורה והרי הכול היה ידוע כבר קודם? התשובה היא שמתן תורה לא נועד להעביר ידע, הוא נועד להכשיר את המציאות לקלוט לתוכה את דבר ה'.

עד היכן הגיעו הדברים? הנה הרעיון החסידי הנפלא: הזכרנו את דברי המדרש שהקול האלוקי התגלגל במרחבי המדבר ולא חזר אחריו. זה נשמע חסר משמעות, אבל האנקדוטה הזו מספרת את הסיפור כולו: הד נוצר כתוצאה מההתנגדות של העצם שמקבל את הקול. הקול פוגע בעצם כלשהו וחוזר חזרה. ואולם במתן תורה נוצר עולם חדש: לא הייתה התנגדות! הקול האלוקי חדר אל תוך העצמים ורומם אותם. שכן מתן תורה הסיר את המחיצות בין שמים לארץ.

ומכאן מגיעים אל הנקודה השלישית: חובת האכילה במתן תורה. זה הסיפור האמתי של היום: לחצות את הקווים ולהביא את החגיגה אל העבר השני. לשתף את הגוף בשמחה שמתרחשת היום, והדרך

הטובה ביותר לעשות זאת היא באמצעות בלינצ'ס ופשטידות. זאת השפה של הגוף וכך גם הוא מבין שתורה זה טוב, ובפעם הבאה הוא יבקש בעצמו ללכת לבית המדרש... (ראו סיפור יפה בהערה³). [במקביל, אחרי שאוכלים את הקינוחים החלביים, עושים הפסקה ולא ממחרים להתקדם אל הבשר. ככה מחנכים את הגוף גם אל הצד השני, אל ה'לא' והאכילה לשם שמים].

לקוטי שיחות כג/28: התורה והמצוות ניתנו לבני ישראל כפי שהם נשמות בגופים. וזאת משום שתכלית המצוות היא לתקן את הגוף, שגם הגוף של האיש הישראלי יהיה צרוף וחדור בקדושת המצוות. מזה מובן, שציווי התורה ששבת ויום טוב צריכים להיות זמן של עונג – אין הכוונה לכך שרק הנשמה צריכה להיות בעונג רוחני ביום הזה, אלא שגם הגוף יחוש עונג בגלל שזה שבת. ואדרבה: עיקר כוונת המצווה היא לצרף את הגוף. וכיון שהתענוג הטבעי של הגוף הוא באכילה ושתייה, לכן חיוב העונג הוא על ידי אכילה דווקא. כי דווקא באופן זה, העונג חודר ומצרף את הגוף ממש.

מה זה אומר בתכל"ס?

שצריכים לתת לקב"ה את מה שלא רוצים לתת לו. התחלנו את השיעור עם הקינוחים שכל אחד מתפנק בהם והמסר הגדול של מתן תורה הוא שאין מקום נסתר מפני הקדושה. אפשר וצריך לחצות את הקווים ולהביא קדושה אל המקומות הכי לא טבעיים. זאת המטרה, זה היעד וזאת המשימה האחרונה לפני הגאולה.

כתיבת הדרשות והשיעורים והפצתם באופן חופשי
מתאפשרת בתמיכתם של **שלוחי הרבי ברחבי תבל**

ובחסותו האדיבה של הנגיד החסידי
ר' שניאור ורעייתו יוכבד שיחיו מינסקי
להצלחה רבה בכל ענייניהם
ולעילוי נשמת מרת
שיינא בעשא בתיה בת יוסף דב

³ הרב מרדכי גוטניק הוא דיין וותיק במלבורן אוסטרליה. אחרי חתונתו הורה לו הרבי להישאר בניו יורק וללמוד דיינות. הלימודים נמשכו שנים ארוכות והוא שקל עם אשתו, כיצד לתרום לעולם השליחות גם בשנים הללו. הם פנו אל מנהלי ה"שבתונים", שמזמינים סטודנטים צעירים להתארח בשבת בשכונת קראון הייטס ואמרו כי ישמחו לארח סטודנטים ולהציג שבת יהודית בביתם.

פעם אירחו שתי סטודנטיות שהיו חסרות ידע בחיים היהודיים. סעודת השבת התארכה והם שוחחו בהרחבה על דיני כשרות ובשר בחלב. בסוף הסעודה הגישה בעלת הבית צלחת גלידה כקינוח, אך האורחות לא נגעו בה. זה לא מראה שכיח שצעירים אמריקאיים יאמרו לא לגלידה והמארחים התעניינו מה פשר הסירוב. הצעירות השיבו כי היו בטוחות שהגשת הגלידה נועדה להיות מבחן עבורן. הרי רק עכשיו דיברנו על הפרדה בין בשר וחלב וכיצד אפשר לאכול גלידה אחרי בשר? גברת גוטניק חייכה ואמרה כי זה מתכון מיוחד של גלידה פרווה - מושג שהצעירות לא שמעו עליו. השבת עברה בנעימות והם נפרדו בידידות.

אחרי תקופה קיבלה הגברת גוטניק מכתב מבנות ובו הודתה על האירוח, והוסיפה למטה נ.ב.: "אימא שלי הופתעה לשמוע על גלידה פרווה והיא תשמח לקבל את המתכון". הרב גוטניק התפעל מההתפתחות של הסיפור, איך סתם אירוח תמים בליל שבת, הפך להיות מקור של התקדמות רוחנית והוא החליט להעביר את המכתב אל הרבי. אחרי זמן קצר, המזכיר החזיר את המכתב של אותה צעירה והרבי כתב: "תשואות חן על הבשורות הטובות", ואחר כך הקיף את הנ.ב. וכתב: "ימשיך קישורה ליהדות באופן המתאים לה". זה היה מסר כביר: אוכל הוא הרבה יותר מאוכל. הוא הזדמנות לשנות את העולם. באמצעות האוכל אפשר לשבור את המחיצות ולסחוף את היצר הרע עצמו לעבר הקדושה.